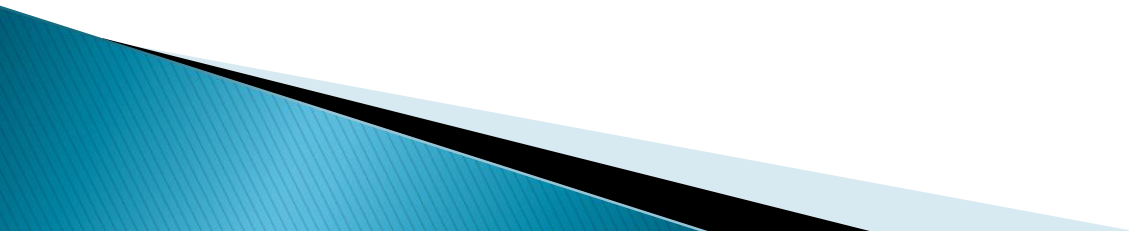

BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ W ŚWIETLE PRAWA

Wprowadzenie do zagadnień
przemocy domowej

Perspektywy przemocy

- **Prawna** (jest to przestępstwo, Ustawa, Kodeks Karny itd.)
- **Spółeczna** (normy społeczne, kulturowe itp.)
- **Moralna** (przemoc jest złem, narusza system wartości, krzywdzenie słabszego jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania)
- **Psychologiczna** (interesuje nas, co się dzieje z jednostką, która przemocy doświadcza i która ją stosuje)

Rodzaje przemocy

- **Przemoc w rodzinie**– definicja terapeutyczna:

- przemoc psychiczna
- fizyczna
- seksualna
- materialna

- **Przemoc instytucjonalna**

Rodzaje przemocy

- **Mobbing** – szczególnego rodzaju przemoc zwrócona przeciwko osobom fizycznym pozostającym w faktycznej zależności od sprawcy w miejscu pracy zarobkowej, wykonywania obowiązków służbowych lub zawodowych
- **Stalking** – przemoc psychiczna lub fizyczna bez zaistnienia zależności ofiary od sprawcy
- **Przemoc seksualna** – 197–200 kk
- **Znęcanie się** – szczególny rodzaj przemocy psychicznej lub fizycznej, połączony z cyklicznością działania sprawcy wobec uzależnionej od niego ofiary, nierównowaga sił: Art. 207 § 1–3 Kodeksu karnego
- **Przemoc w rodzinie** – definicja z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; definicja z Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

Mobbing

- Brak uregulowania w ustawodawstwie karnym
- **Rodzaje przemocy w mobbingu: katalog identyczny z definicją terapeutyczną**
- psychiczna
- fizyczna
- seksualna
- materialna/ekonomiczna
- uregulowany w Kodeksie Pracy art. 94³ § 2

Stalking–przemoc bez stosunku zależności ofiary od sprawcy

- Art.190a §1 KK: Kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność
- podlega karze pozbawienia wolności do lat 3
- §2 Tej samej karze podlega, kto wykorzystując wizerunek innej osoby w celu wyrządzenia jej szkody majątkowej lub osobistej
- §3 Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10
- §4 Ściganie przestępstw określonych w § 1 i § 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego

Przemoc seksualna

Może ona przybierać bardzo różne formy, których wspólnym mianownikiem jest brak zgody lub brak zdolności wyrażenia zgody na daną formę niechcianego kontaktu seksualnego.

Ściganie przestępstwa następuje z urzędu !

- ❑ Zgwałcenie – art. 197 kk
- ❑ Wykorzystanie bezradności, upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej – art. 198 kk
- ❑ Nadużycie stosunku zależności – art. 199 kk
- ❑ Przemoc seksualna wobec dzieci – art. 200 kk

Przemoc seksualna jako dyskryminacja

Molestowanie seksualne – Art. 18^{3a} §6 Kodeksu pracy

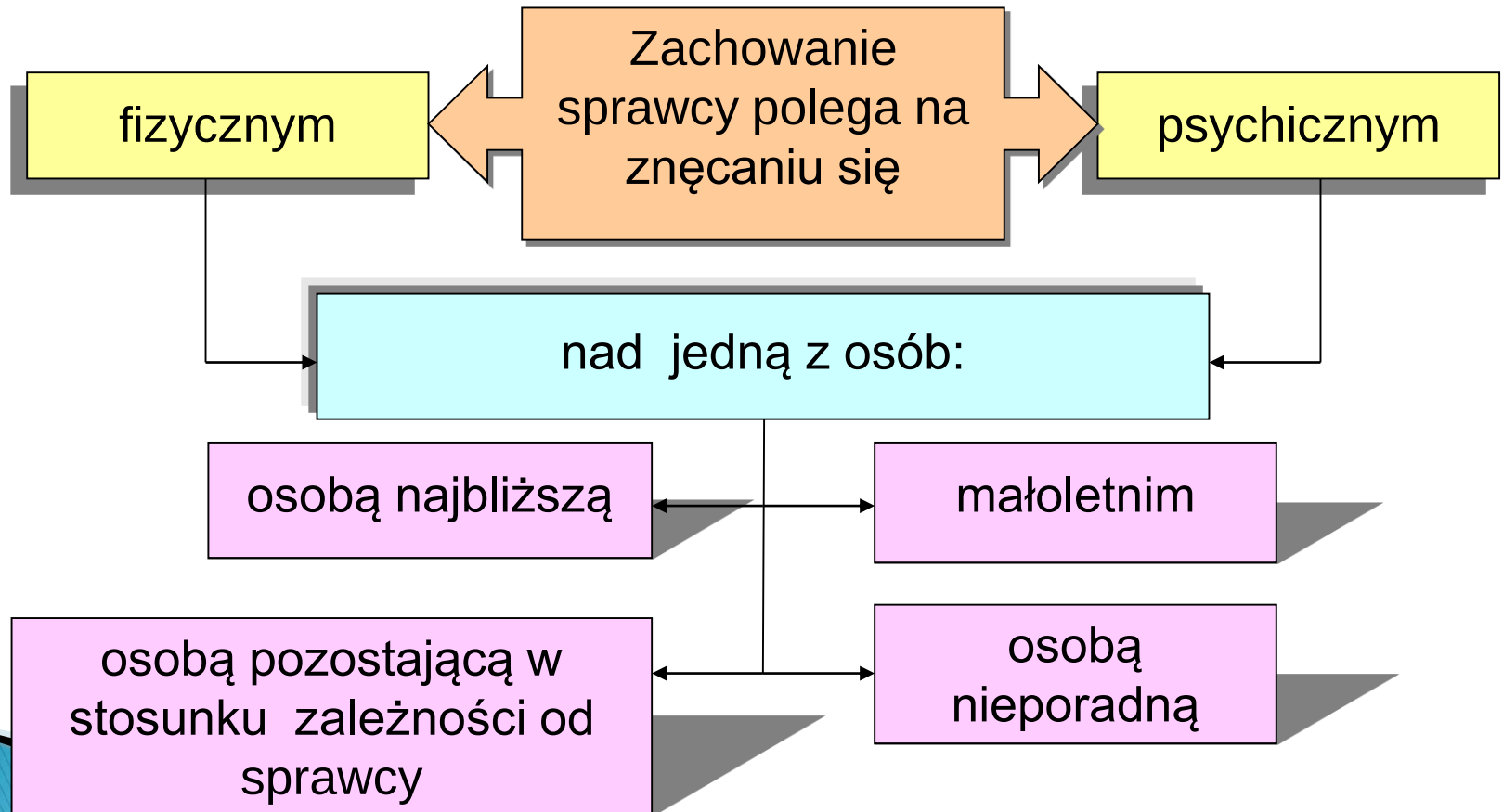
- ▶ § 6. Dyskryminowaniem ze względu na płeć jest także każde niepożądane zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do płci pracownika, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności pracownika, w szczególności stworzenie wobec niego zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery; na zachowanie to mogą się składać fizyczne, werbalne lub pozawerbalne elementy (molestowanie seksualne).

Znęcanie się – Art. 207 KK

Znęcanie się fizyczne lub psychiczne

- § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
- § 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
- § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

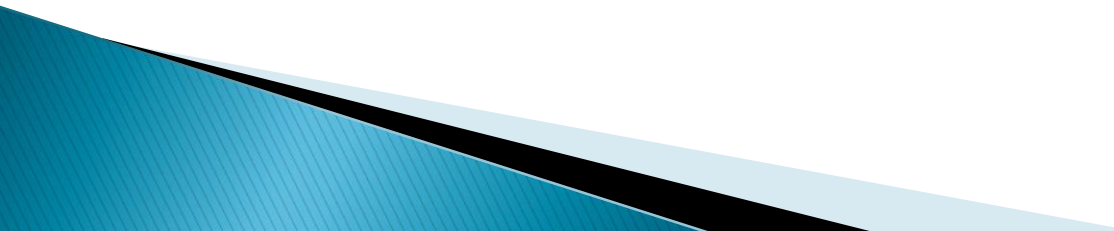
PRZEMOC DOMOWA wg kodeksu karnego – art. 207

Art. 207 KK

- ▶ **Znęcanie** – istota tego pojęcia zawiera pewną intensywność działań, ich częstotliwość oraz cel jakim jest udręczenie ofiary. Może być popełnione z działania poprzez zadawanie bólu fizycznego (np. bicie, przypalanie itp.), bądź cierpień moralnych (np. znieważanie, groźby, poniżanie, zastraszanie) albo z zaniechania (np. dręczenie głodem). Znęcaniem może być również działanie jednorazowe, lecz intensywne i rozciągnięte w czasie.

Kodeks Karny

- ▶ Art. 207 kk – znęcanie
 - ▶ Art. 217kk – naruszenie nietykalności –
 - ▶ Art. 156, 157 –ciężki uszczerbek, naruszenie czynności narządu ciała
 - ▶ Art. 190 kk – groźba
 - ▶ Art. 191kk – zmuszanie do określonego zachowania
 - ▶ Art. 217 – znieważenie – psychiczna
 - ▶ Art. 197–200 –przemoc seksualna
 - ▶ Art. 208 – rozpijanie małoletniego
 - ▶ Art. 209 – niealimentacja
 - ▶ Art. 189 – pozbawienie człowieka wolności
 - ▶ Art. 278, 279 – kradzież, kradzież z włamaniem
 - ▶ Art. 288 – uszkodzenie rzeczy
 - ▶ Art. 210 – porzucenie małoletniego
 - ▶ Art. 211 – uprowadzenie
-

Nowe „ograniczenie” władzy rodzicielskiej

Art.96.1 KRiO

- Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.

Preambuła Ustawy

- ▶ Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe **prawa człowieka**, w tym **prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej**, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim **obywatelom i obywatelkom** równe traktowanie i poszanowanie praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Definicja przemocy–ustawa o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie

- **Art.2 pkt.2:** przez **przemoc w rodzinie** należy rozumieć jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt .1 (najbliższych) a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność , nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym ,a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą

Określenie podmiotów chronionych przepisami Ustawy

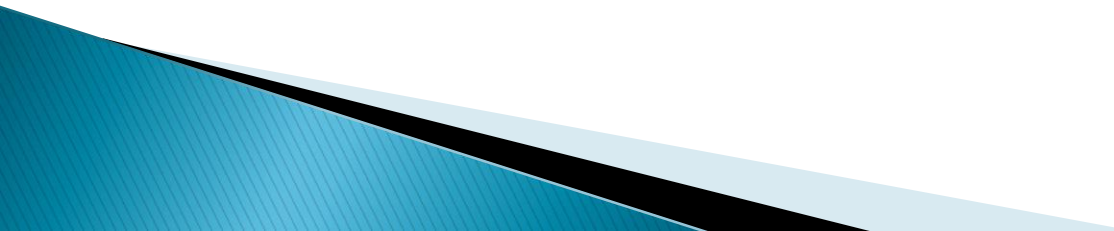
Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- **członku rodziny** – należy przez to rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny. a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą;
- Art.115§ 11 Kodeksu Karnego: **Osobą najbliższą** jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba **pozostająca we wspólnym pożyciu**.

Definicja przemocy –Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

- ▶ „przemoc domowa” oznacza wszelkie akty **fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej** przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub **pomiedzy byłymi lub obecnymi** małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie;
- ▶ **Przemoc wobec kobiet ze względu na płeć**” oznacza przemoc skierowaną przeciwko kobiecie ze względu na jej płeć lub taką przemoc, która w szczególności dotyka kobiety;

Definicja przemocy –Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

- „**przemoc wobec kobiet**” rozumie się jako naruszenie praw człowieka oraz formę dyskryminacji kobiet, w tym wszelkie akty przemocy ze względu na płeć, które prowadzą lub mogą prowadzić do fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej szkody lub cierpienia kobiet, w tym **również groźby** takich aktów, sytuacje przymusu lub arbitralnego pozbawienia wolności, zarówno w życiu publicznym, jak i prywatnym;
-

1.

MĘZCZYŹNI
PRZECIW
PRZEMOCY

Co zmienia Konwencja Stambulska?

Dochodzenie oraz postępowanie sądowe związane z formami przemocy objętymi konwencją zostaną przeprowadzone bez zbędnej zwłoki i z poszanowaniem praw ofiar na wszystkich etapach postępowania karnego.

projekt: **polska**[®]

2.

Co zmienia Konwencja Stambulska?

Zostanie utworzona odpowiednia
liczba łatwo dostępnych i
oferujących bezpieczne
zakwaterowanie schronisk dla
ofiar przemocy.

projekt: **polska**[®]

3.

MĘZCZYŹNI
PRZECIW
PRZEMOCY

Co zmienia Konwencja Stambulska?

Gwarantuje doradztwo
psychologiczne i społeczne dla
nieletnich świadków przemocy.

projekt: **polska**[®]

4.

Co zmienia Konwencja Stambulska?

Zostanie utworzona odpowiednia liczba łatwo dostępnych ośrodków świadczących pomoc dla ofiar gwałtów lub przemocy seksualnej w zakresie badań lekarskich i sądowych, wsparcia pourazowego oraz poradnictwa.

projekt: **polska**[®]

5.

MĘZCZYŹNI
PRZECIW
PRZEMOCY

Co zmienia Konwencja Stambulska?

Ofiary przemocy nie będą
zmuszane do uczestniczenia w
alternatywnych procesach
rozstrzygania sporów, w tym
mediacjach i rozstrzygnięciach
polubownych.

projekt: **polska**[®]

6.

MĘZCZYŹNI
PRZECIW
PRZEMOCY

Co zmienia Konwencja Stambulska?

Powstanie
ogólnokrajowy,
całodobowy, bezpłatny
telefon zaufania dla
ofiar przemocy.

projekt: **polska**[®]

7.

MĘZCZYŹNI
PRZECIW
PRZEMOCY

Co zmienia Konwencja Stambulska?

Przemoc wobec kobiet ze względu na płeć zostanie uznana za prześladowanie i będzie podstawą do udzielenia statusu uchodźcy.

projekt: **polska**[®]

8.

MĘŻCZYŹNI
PRZECIW
PRZEMOCY

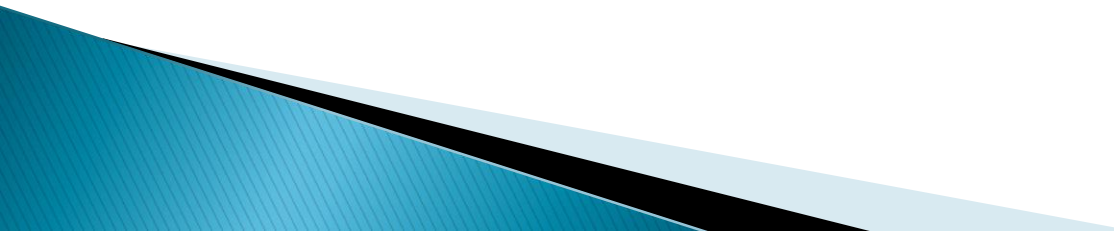
Co zmienia Konwencja Stambulska?

Kultura, zwyczaje, religia, tradycja
czy tzw. „honor” nie będą
uznawane za usprawiedliwienie
dla wszelkich aktów przemocy
objętych zakresem konwencji.

projekt: **polska**[®]

Przemoc – cechy charakterystyczne

- ❑ Intencjonalna (zamierzone i celowe działanie, zaniechanie)
 - ❑ Nakierowana na kontrolowanie i podporządkowanie ofiary
 - ❑ Stosowana w warunkach nierównowagi sił (fizyczna, psychiczna, ekonomiczna)
 - ❑ Prowadzi do naruszenia podstawowych praw i wolności ofiary
 - ❑ Powoduje cierpienie oraz naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody
-

Polska Karta Praw Ofiary – status prawny ofiary

- ▶ Polska Karta Praw Ofiary przygotowana przez Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z instytucjami i organizacjami rządowymi i pozarządowymi, ogłoszona w październiku 1999 r. Karta praw ofiary powołuje się na: zagwarantowaną w Konstytucji przyrodzoną i niezbywalną godność człowieka i obywatela, będącą źródłem jego wolności i praw, które władze publiczne mają obowiązek szanować i chronić (art. 30 Konstytucji); fakt, iż Rzeczpospolita Polska jest państwem prawa, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, w którym każdy ma obowiązek przestrzegania prawa (art. 2 i art. 83 Konstytucji); zalecenia wypracowane przez międzynarodową społeczność kształtujące politykę postępowania z ofiarami przestępstw, a w szczególności: deklarację ONZ o podstawowych zasadach sprawiedliwości dla ofiar przestępstw i nadużyć władzy z 29 listopada 1985 r.^[1], Europejską Konwencję o kompensacji dla ofiar przestępstw popełnionych z użyciem przemocy z 24 listopada 1983 r.^[2], zalecenia Rady Europy Nr R(85)11 z 28 czerwca 1985 w sprawie pozycji ofiary w prawie i procesie karnym, zalecenia Rady Europy Nr R (87)21 z 17 września 1987 w sprawie zapobiegania wiktymizacji i pomocy dla ofiar przestępstw.
- ▶ Ofiarą w rozumieniu PKPO jest osoba fizyczna, której dobro prawem chronione zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo albo jej najbliżsi.

PKPO

Prawo do godności, szacunku i współczucia:

- zakaz przerzucania odpowiedzialności ze sprawcy na ofiarę
- obowiązek przestrzegania praw ofiary przez przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia i służb socjalnych

Prawo do bezpieczeństwa i zakaz ponownego dręczenia ofiary:

- unikanie wtórnej wiktymizacji
- prawo do bezpieczeństwa osobistego
- prawo do żądania utajnienia swoich danych osobowych, zastrzeżenia miejsca zamieszkania

PKPO

Prawo do bezpieczeństwa i zakaz ponownego dręczenia ofiary:

- obowiązek przyjęcia każdego zawiadomienia o przestępstwie i podjęcie interwencji
- przesłuchanie w sprawie przestępstwa o podłożu seksualnym powinna prowadzić osoba tej samej płci

Prawo ofiary jako strony postępowania karnego do wymiaru sprawiedliwości:

- prawo do pomocy i reprezentacji prawnej na tych samych warunkach co oskarżony
- prawo do informacji o toczącym się postępowaniu

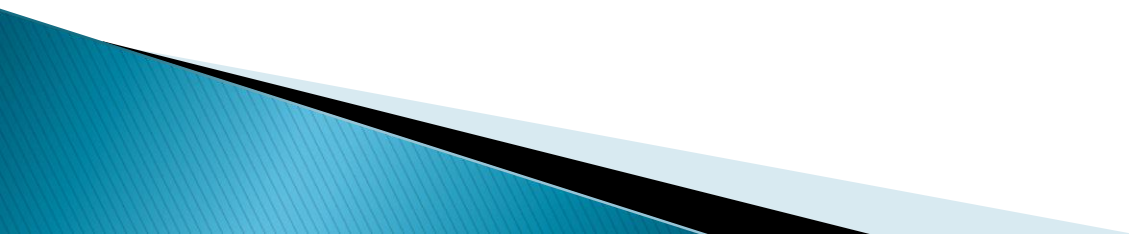
Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2014–2020

Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Program ograniczenia przestępczości i społecznych zachowań „Razem Bezpieczniej 2007–2015”

4.1.A. PRZEMOC W RODZINIE

Zadania

- ▶ Promowanie odpowiednich wzorców życia rodzinnego (opartych na wzajemnej pomocy, szacunku, partnerstwie, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy itp.).
- ▶ Edukowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie procedury prawnej.
- ▶ Zwiększenie skuteczności procedury Niebieskich Kart oraz zacieśnienie współpracy instytucji i organizacji społecznych świadczących pomoc prawną, psychologiczną i socjalną dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- ▶ Organizowanie szkoleń tematycznych dla osób pracujących nad ograniczeniem zjawiska.
- ▶ Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ▶ Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań w zakresie szkoleń, poradnictwa, pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- ▶ Podniesienie wiedzy na temat symptomów przemocy w rodzinie wśród personelu medycznego podstawowej opieki zdrowotnej oraz szpitali.

Osoby podejrzewane o stosowanie przemocy w rodzinie

- ▶ Dorosły
- ▶ Nieletni
- ▶ Zależność
- ▶ Osoby najbliższe – art. 115§11

Nieletni jako sprawca przemocy w rodzinie

- ▶ Wszczęcie procedury NK może nastąpić
- ▶ Kartę "C" i indywidualny plan pomocy należy sporządzić
- ▶ Wobec nieletniego sprawcy nie można kontynuować procedury NK (sporządzenie karty "D" nie może nastąpić)
- ▶ Należy po zakończeniu karty „C”, niezwłocznie powiadomić Sąd Rodzinny jako Sąd dla Nieletnich:

Systematyka ustawowa przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Art. 3. 1. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się **bezpłatnej pomocy**, w szczególności w formie:

- 1) **poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;**
- 2) **interwencji kryzysowej i wsparcia;**
- 3) **ochrony przed dalszym krzywdzeniem**, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie **bezpiecznego schronienia** w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) **badania lekarskiego** w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, **pomocy w uzyskaniu mieszkania.**

Systematyka pomagania– opieka medyczna

Art. 3. 1. Osobie dotkniętej **przemocą w rodzinie** udziela się **bezpłatnej** pomocy, w szczególności w formie:

5) **badania lekarskiego** w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania **zaświadczenia lekarskiego**; w tym przedmiocie

- ▶ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie

Zaświadczenia lekarskie

- **Obdukcja** – dokument płatny, wystawiany przez lekarza – specjalistę z zakresu medycyny sądowej, biegłego z listy biegłych sądowych, stwierdzający rodzaj obrażeń ciała, określający czy mogły one powstać w okolicznościach podanych przez pacjenta, oraz czy skutkowały one rozstrojem zdrowia na okres powyżej czy poniżej 7 dni (Przestępstwo publicznie lub prywatnie – skargowe)
- **Zaświadczenie** przewidziane w Ustawie – to samo, za wyjątkiem że: wystawi je każdy lekarz który udzielać będzie pomocy ofierze przemocy, bezpłatnie, nie musi być biegłym, nie określa rodzaju obrażeń (czasu trwania rozstroju zdrowia)

Obdukcja i zaświadczenie– przydatność

- Z punktu widzenia prawa– zmałała, bowiem:
- Art. 157 § 4 i 5 KK:
- „§ 4: Ściganie przestępstwa określonego w par 2 lub 3, jeżeli naruszenie czynności organów ciała lub rozstrój zdrowia trwał nie dłużej niż 7 dni, odbywa się z oskarżenia prywatnego, **chyba że pokrzywdzonym jest osoba najbliższa zamieszkująca wspólnie ze sprawcą**
- § 5 ”Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba najbliższa, ściganie przestępstwa określonego w par 3 (nieumyślność) następuje na jej **wniosek**
- Z punktu widzenia psychologii nadal pozostaje istotnym „elementem mocy”: ofiary

Zawiadamianie organów ścigania o przemocy w rodzinie

- Art. 12. 1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.
- 2. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. (Art. 160, 162. § 1. KK)

Odbieranie dziecka przez pracownika socjalnego:

- ▶ Art. 12a. 1. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w **związku z przemocą w rodzinie** pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u **innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej**, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny), w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Zawiadamianie organów ścigania o przemocy w rodzinie

Kodeks postępowania karnego

- ▶ Art. 304. § 1. Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym **prokuratora lub Policję**. Przepis art. 191 § 3 stosuje się odpowiednio.
- ▶ § 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym **prokuratora lub Policję** oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

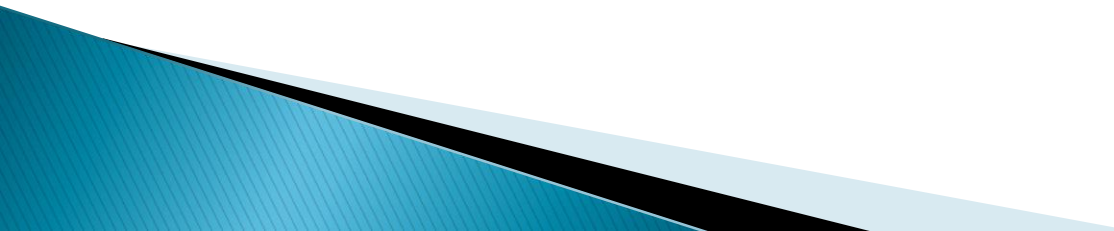
Ustawa o Postępowaniu w sprawach Nieletnich –art. 4

Spółeczny obowiązek zawiadomienia organów

- § 1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców ub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.

Obowiązek prawny zawiadamiania przez instytucje Sądu
(np.: szkoła)

Obowiązek zaopiekowania się dzieckiem realizowany przez powiadomienie Sądu Opiekuńczego

- ▶ Art. 572. § 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.
 - ▶ § 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.
-

Izolacja sprawcy od ofiary

- W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji
- “Art. 15a. Funkcjonariusz Policji ma prawo zatrzymania sprawców przemocy w rodzinie stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego w trybie określonym w art. 15.”
- art.244§1a kpk

Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo zużyciem przemocy

Na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej zachodzi obawa ,że ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec

Tej osoby zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa grozi

Środki zapobiegawcze

- „Art. 275a § 1 Kpk. Tytułem środka zapobiegawczego można nakazać oskarżonemu o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej opuszczenie lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził
- § 2: W postępowaniu przygotowawczym środek przewidziany w § 1 stosuje się na wniosek Policji lub z urzędu
- § 3–5: Środek ten stosuje się na okres 3 miesięcy sąd właściwy do rozpoznania sprawy przedłuża czas trwania na dalsze okresy, nie dłuższe niż 3 miesiące
- Wydając postanowienie (jw.) można, na wniosek oskarżonego, wskazać mu miejsce pobytu w placówkach zapewniających miejsca noclegowe. Placówkami takimi nie mogą być placówki pobytu ofiar przemocy w rodzinie
- **Art. 258 Tymczasowe Aresztowanie**

Izolacja ofiary od sprawcy

- „ochrona przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;” – USTAWA
- 1) Problematyka administracyjno–prawna: **wymeldowanie**
- 2) Problematyka cywilno– prawna: **eksmisje:**
 - a) eksmisja po zniesieniu współwłasności(art. 624 Kpc)
 - b) eksmisja dla osoby która rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia normalne korzystanie z lokalu(art.58 KRO, art. 13 Ustawy o ochronie praw lokatorów)
 - c) eksmisja dla sprawcy znęcania się nad rodziną(art. 16 i 17 Ustawy o ochronie praw lokatorów
 - d) najnowsza „eksmisja”–art. 11a ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie

Izolacja ofiary od sprawcy – USTAWA

- Art. 11a ust 1: Jeżeli członek rodziny wspólnie zajmujący mieszkanie, swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, osoba dotknięta przemocą może żądać, aby sąd zobowiązał go do opuszczenia mieszkania
- art. 11a ust 2: sąd rozpoznaje sprawę w trybie KPC, w postępowaniu nieprocesowym. Postanowienie zapada po przeprowadzeniu rozprawy, w terminie jednego miesiąca po złożeniu wniosku, staje się wykonalne z chwilą ogłoszenia.
- **UWAGA – wniosek o zwolnienie od kosztów postępowania sądowego!!**

Zmiana Ustawy o ochronie praw lokatorów i w Kodeksie postępowania cywilnego –DzU nr 224 poz.1342 z dnia 31.08.2011 obowiązująca od dnia 16.11.2011

- **Art.17.1:** (Ustawy o ochronie praw lokatorów) Przepisów art. 14 i 16 nie stosuje się gdy powodem opróżnienia lokalu jest *stosowanie przemocy w rodzinie* lub wykraczanie w sposób rażący przeciwko porządkowi domowemu, albo niewłaściwe zachowanie czyniące uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku albo gdy zajęcie lokalu nastąpiło bez tytułu prawnego.
- **Art. 1046 §5.1 KPC:** Jeżeli dłużnikowi nie przysługuje prawo do tymczasowego pomieszczenia, komornik usunie dłużnika do noclegowni, schroniska lub innej placówki zapewniającej miejsca noclegowe, wskazanej na wniosek komornika przez gminę właściwą ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu.

Środki karne– kodeks karny – zadania kuratorów sądowych

- ▶ Zakaz lub nakaz może być połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu, a zakaz zbliżania się do określonych osób – również kontrolowany w systemie dozoru elektronicznego.

Art. 41a KK „§ 1. Sąd może orzec **zakaz**

- **przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,**
- **kontaktowania się z określonymi osobami,**
- **zbliżania się do określonych osób**
- **opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu,**
- **nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym**

- ▶ w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego lub inne przestępstwo przeciwko wolności oraz w razie skazania za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy, w tym zwłaszcza przemocy wobec osoby najbliższej.

Nowe środki karne – zakaz zbliżania się

- ▶ § 2. Sąd orzeka zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w razie skazania na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Zakaz lub nakaz może być połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu, **a zakaz zbliżania się do określonych osób – również kontrolowany w systemie dozoru elektronicznego.**

Środki karne

- ▶ § 3. Sąd może orzec zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu **dożywotnio** w razie ponownego skazania sprawcy w warunkach określonych w § 2.”
- ▶ „§ 3a. W razie orzeczenia nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym za przestępstwa określone w rozdziałach XXV i XXVI sąd orzeka na ten sam okres zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego.”
- ▶ „§ 5. Orzekając nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, sąd określa termin jego wykonania.”

Dozór elektroniczny – wykonywany przez kuratorów

Art. 43b. § 3 kkw. W systemie dozoru elektronicznego można kontrolować:

- 1) przebywanie przez skazanego w określonych dniach tygodnia i godzinach we wskazanym przez sąd miejscu (**dozór stacjonarny**),
- 2) bieżące miejsce pobytu skazanego, niezależnie od tego, gdzie skazany przebywa (**dozór mobilny**),
- 3) zachowywanie przez skazanego określonej minimalnej odległości od osoby wskazanej przez sąd (**dozór zbliżeniowy**).

Dozór elektroniczny po 1 lipca 2015

Art. 43i. § 1. Jeżeli wobec skazanego orzeczono zakaz zbliżania się do określonej osoby kontrolowany w systemie dozoru elektronicznego, sąd poucza tę osobę o prawie do wystąpienia z wnioskiem o wyposażenie jej w rejestrator przenośny albo stacjonarny oraz o treści art. 43s i art. 43v.

§ 2. Jeżeli osoba chroniona nie wystąpi z wnioskiem, o którym mowa w § 1, w terminie miesiąca od otrzymania pouczenia, albo oświadczy, że nie będzie korzystać z rejestratora, sąd orzeka o zmianie dozoru zbliżeniowego na dozór mobilny. Przepisy art. 43i § 1 i art. 43k § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Na postanowienie o zmianie dozoru zbliżeniowego na dozór mobilny przysługuje zażalenie stronom i osobie chronionej.

Oddziaływania wobec sprawcy przemocy w rodzinie – obowiązki probacyjne – art. 72 kk – wykonują kuratorzy

- § 1. Zawieszając wykonanie kary, sąd zobowiązuje, a jeżeli orzeka środek karny, może zobowiązać skazanego do:
- 1) informowania sądu lub kuratora o przebiegu okresu próby,
 - 2) przeproszenia pokrzywdzonego,
 - 3) wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie innej osoby,
 - 4) wykonywania pracy zarobkowej, do nauki lub przygotowania się do zawodu,
 - 5) powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających,
 - 6) poddania się terapii uzależnień,
 - 6a) poddania się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji,
 - 6b) uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
 - 7) powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
 - 7a) powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób,

Oddziaływania wobec sprawcy przemocy w rodzinie – obowiązki probacyjne – art. 72 kk – wykonują kuratorzy

7b) opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,

8) innego stosownego postępowania w okresie próby, które może zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa,

– przy czym orzeka się przynajmniej jeden z obowiązków.

§ 1a. Nakładając obowiązek wymieniony w § 1 pkt 7a, sąd wskazuje minimalną odległość od osób chronionych, którą skazany obowiązany jest zachować.

§ 1b. Nakładając na sprawcę przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej obowiązek wymieniony w § 1 pkt 7b, sąd określa sposób kontaktu skazanego z pokrzywdzonym.

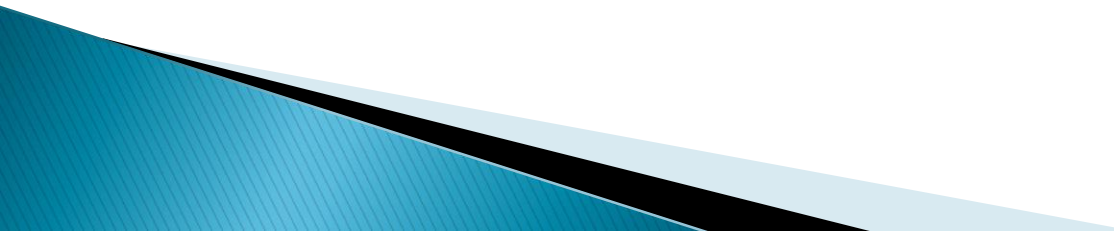
§ 2. Sąd może orzec świadczenie pieniężne wymienione w **art. 39** *katalog środków karnych* pkt 7 albo zobowiązać skazanego do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości albo w części, chyba że orzekł środek kompensacyjny.

Kodeks Karny Wykonawczy – kuratorzy

art. 181a otrzymuje brzmienie:

- “Art. 181a. § 1. W razie orzeczenia obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami, zakazu zbliżania się do określonych osób, nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, sąd przesyła odpis wyroku jednostce Policji, a także odpowiedniemu organowi administracji rządowej lub samorządu terytorialnego, właściwemu dla miejsca pobytu skazanego.
- § 2. Nadzór nad wykonywaniem obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami, zakazu zbliżania się do określonych osób, nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu powierza się zawodowemu kuratorowi sądowemu.

Dozór nad sprawcami przemocy

- ❑ Intensywność działań
 - ❑ Zawiadamianie Policji o dozorze i obowiązkach
 - ❑ Procedury współpracy
 - ❑ Informatory dla sprawcy oraz dla ofiary przemocy
 - ❑ Obowiązki probacyjne– wnioskowanie
 - ❑ Wnioski w trybie art.751 §a kk w zw. z art. 12d ustawy
 - ❑ Grupy robocze
 - ❑ Statystyki
-

Dozór nad sprawcami przemocy

Grupa podwyższonego ryzyka art. 169 § 3 kkw

- ❑ skazanych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie, którzy pozostają z osobą pokrzywdzoną we wspólnym gospodarstwie domowym w okresie próby, z wyłączeniem osób, wobec których zastosowano warunkowe umorzenie postępowania,
- ❑ skazanych za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, a także za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej popełnione w związku z zakłóceniem czynności psychicznych o podłożu seksualnym innym niż choroba psychiczna,

Obligatoryjne wykonanie kary

- 75§ 1a. Sąd zarządza wykonanie kary jeżeli skazany za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą.

Zarządzenie kary– doprowadzenie na posiedzenie

Art. 12d. Ustawy

Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie skazanego

- ▶ 1. W przypadku gdy wniosek kuratora zawodowego o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności lub odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia dotyczy skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny, który w okresie próby rażąco naruszył porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny, sąd właściwy do rozpoznania wniosku zarządza zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie skazanego na posiedzenie w przedmiocie rozpoznania wniosku.

Odwołanie warunkowego zwolnienia w związku z przemocą w rodzinie

- ▶ Te same przesłanki co przy 75§1a kk
- ▶ Odszkodowanie, zadośćuczynienie, naprawienia szkody, kompensata (środki karne, obowiązki, kpc, ustawa o kompensacie, FPP)

KAMPANIA BIAŁEJ WSTĄŻKI

MĘZCZYŹNI
PRZECIW
PRZEMOCY

- ▶ Zapoczątkowana została w Kanadzie w roku 1991 po zamordowaniu 2 lata wcześniej w Montrealu 14 studentek przez antyfeministę.
- ▶ Kampanię zainicjowali mężczyźni, którzy postanowili, iż noszenie białej wstążki przypiętej do piersi będzie oznaką sprzeciwu wobec wszelkich zachowań przemocowych stosowanych przez mężczyzn. Po kilku tygodniach białą wstążkę nosiło już 100 tys. Kanadyjczyków.
- ▶ Organizacje, istniejące na całym świecie, konstruuja i prowadzą m.in. warsztaty edukacyjne w szkołach. Jest kampanią prowadzoną przez mężczyzn i skierowaną do mężczyzn.

KAMPANIA BIAŁEJ WSTAŻKI

MĘZCZYŹNI
PRZECIW
PRZEMOCY

Akcja "Białej Wstążki" prowadzona jest w dniach międzynarodowej kampanii "16 dni przeciwko przemocy wobec kobiet", która trwa od 25 listopada do 10 grudnia

- ▶ Noszenie białej wstążki ma być symbolem sprzeciwu wobec przemocy stosowanej przez mężczyzn wobec kobiet, a także osobistym zobowiązaniem noszącego ją mężczyzny, że nigdy nie będzie stosować, akceptować lub milczeć na temat
- ▶ przemocy wobec kobiet.

W polskiej kampanii „Białej wstążki” to kobiety występowały, jako organizatorki i główne pomysłodawczynie wszelkich inicjatyw i pomysłów przy nieznacznym wsparciu męskiej części społeczeństwa. Odbiegało to w sposób znaczący nie tylko od idei, która wykluła się w Kanadzie, ale i nie zwiększało ilości mężczyzn zaangażowanych we wszelkie działania.

WYRÓŻNIENIE BIAŁEJ WSTĄŻKI

- ▶ W 2010 roku Centrum Praw Kobiet oraz fundacja „Porozumienie bez barier” zorganizowały I edycję **Wyróżnienia „Białej Wstążki”**, która w swym tytule nawiązywała, co prawda do kampanii o tej samej nazwie, ale miała inne cele i założenia. Idea konkursu sprowadzała się do wyróżnienia mężczyzn, którzy swoją postawą w życiu zawodowym, ale i prywatnym, pomagają krzywdzonym kobietom i wspierają ich równościowe dążenia. Konkurs miał nie tylko pokazywać takich mężczyzn, ale i zachęcać innych do zwiększenia wysiłków w tym zakresie. Było to pójsćie dalej niż zakładała kampania „Białej Wstążki”, bo przecież każdy mógł przypiąć sobie białą wstążkę i deklarować swe wsparcie bez względu na reprezentowaną postawę wobec przemocy. Nikt przecież nie sprawdzał mężczyzn, którym przypinano wstążki, a osoby wyróżnione w konkursie były zgłaszane przez kobiety i podlegały weryfikacji.

Dziękuję za uwagę😊

Adam Witkowicz

Prawnik, kurator zawodowy wykonujący orzeczenia w sprawach karnych w Sądzie Rejonowym w Zawierciu, członek Inicjatywy Mężczyźni Przeciw Przemocy, laureat „Wyróżnienia Białej Wstążki” w 2014r. w kategorii Wymiar Sprawiedliwości

